

2,61/2.

Przepisy o warunkach legalizowania wag handlowych zwyczajnych.

WAGI ZWYCZAJNE WOGÓLE.

Określenia, rodzaje, stosowanie i konstrukcja wogóle.

Na podstawie art. 11 dekretu o miarach (Dz. P. P. P. r. 1919 poz. 211) oraz § 19-go Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass- u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. poz. 166) zarządza się co następuje:

Określenia.

§ 1.

Wagi handlowe zwyczajne są to wagi dźwigniowe, mające jedno wyznaczone (przez odpowiednie wskazówki, repery i t. p.) położenie równowagi, którego osiągnięcie przy działaniu wagi następuje wyłącznie pod działaniem sił ciężkości.

Wagi z szalką do odważników nazywają się odważnikami lub wagami o stałej przekładni. Ta przekładnia może być równa 1 (wagi równoramienne), $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$ (wagi nierównoramienne).

Wagi o zmiennej przekładni, w których równowaga w wyznaczonym położeniu osiąga się przez ustawienie przesuwnika przy odpowiedniej kresce skali, nazywają się przesuwnikami.

Prostymi nazywają się wagi, o ile składają się z jednej dźwigni, złożonymi — o ile w budowie ich zastosowany jest układ dźwigni.

Pomostowymi nazywają się takie wagi złożone nierównoramienne lub przesuwnikowe, w których ładunek (masę podlegającą zmierzeniu) przyjmuje pomost lub dźwigar, umieszczony nad nożami nośnymi.

Rodzaje dopuszczalne.

§ 2.

Legalne wagi handlowe zwyczajne dzielimy na następujące rodzaje:

- A. Proste równoramienne,
- B. Złożone równoramienne (stołowe),
- C. Proste nierównoramienne,
- D. Złożone nierównoramienne (pomostowe lub hakowe),
- E. Proste przesuwnikowe (bezmiany),
- F. Złożone przesuwnikowe (pomostowe lub hakowe).

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 13 lutego 1926 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Cena 43 grosze.

№ 234

System wagi.

§ 3.

Wagi danego określonego rodzaju mogą być dzielone na systemy.

Przez system wagi rozumie się pewien określony ustrój jej układu dźwigniowego, dający się przedstawić przez odrębny dla danego systemu schemat połączeń zasadniczych prętów (t. j. dźwigni, wieszaków, ściągien i t. p.) tegoż układu.

Typ wagi.

§ 4.

Przez typ wagi rozumie się pewną szczególną postać wagi, która co do swego systemu, a także co do konstrukcji i sposobu wykonania poszczególnych swych części, odpowiada tym postanowieniom, które zostały przepisane dla danego typu w rozporządzeniu Głównego Urzędu Miar, jako warunki przynależności do niego.

Zakres stosowania.

§ 5.

Wagi handlowe zwyczajne powinny być stosowane do ważenia we wszystkich dziedzinach obrotu publicznego, w których nie jest przepisane lub dozwolone używanie wag innego rodzaju.

Przepisy ogólne.

§ 6.

Wagi handlowe zwyczajne powinny odpowiadać przepisom ogólnym o warunkach legalizowania narzędzi mierniczych (POM poz. 2,03), o ile nie zostają zmienione przez przepisy niniejsze.

Konstrukcja.

§ 7.

Płaszczyzny, przechodzące przez ostrza noży dźwigni głównych, powinny w wyznaczonym położeniu równowagi zajmować położenie zbliżone do poziomego.

§ 8.

Wskazówki (języczki, strzałki) powinny być tak wykonane i umocowane, żeby położenie ich w stosunku do dźwigni i wyznaczonego położenia równowagi było niezmiennie. Skale, repery (przeciwpunkty wskazówkowe) i tym podobne urządzenia powinny być umocowane nieruchomo.

§ 9.

a. Dźwignie mogą być wykonane jedynie z metalu, z doborowego materiału, gładko odrobione bez zniekształceń i uszkodzeń. Dźwignie mogą być pokrywane innymi metalami lub powlekane trwałą farbą lub lakierem. Jednak powierzchnie dźwigni wag, godnych legalizacji pierwotnej, w miejscach styku z nożami nie powinny być malowane dla uniemożliwienia maskowania tym sposobem prześwitów.

b. W wagach, godnych legalizacji głównej, dźwignie główne, wykonane z metali twardszych od mosiądzu, powinny być zaopatrzone we wpustkę miedzianą w kształcie krążka o średnicy 15 mm do nałożenia cechy. Gdyby wpustka tej średnicy nie mogła się pomieścić w dźwigni, lub mogła ją zanadto osłabić, należy zamiast niej dać kilka wpustek krążkowych obok siebie, albo też jedną z nich po drugiej stronie noża oporowego dźwigni, o średnicy nie mniej niż 7 mm każda, tak, aby suma ich średnic wynosiła nie mniej niż 20 mm (POM poz. 2,03 § 9).

c. Wpustek mogą nie posiadać wagi, których mechanizm dźwigniowy zawarty jest w skrzynce, dającej się zabezpieczyć od otwierania przez odpowiednie ocechowanie.

d. Przy legalizacji wtórnej wystarcza korek legalizacyjny z takiego metalu i takiej średnicy, na jakim cecha poprzednia została nałożona.

§ 10.

Niedopuszczalne są urządzenia, umożliwiające skutecznienie rozmyślnej lub przypadkowej zmiany długości ramion, albo też położenia środka ciężkości całego układu dźwigniowego.

§ 11.

Robocza długość dźwigni może być ograniczona tylko ostrzami noży; ciśnienia mogą być przenoszone na noże tylko przy pomocy łożysk.

§ 12.

a. Noże i łożyska w stykających się częściach powinny być wygładzone i wykonane ze stali twardej o dostatecznej wytrzymałości, a osadzenie ich w dźwigniach i łącznikach powinno być wykonane w ten sposób, aby swoboda wahań dźwigni była zabezpieczona. Łożysko więc powinno się stykać jedynie z ostrzem noża (osią obrotu), przyczem styk powinien mieć miejsce wzdłuż prawie całej pracującej linii ostrza.

b. Kształt i wykonanie noży i łożysk powinny być takie, aby styk możliwy przez dosunięcie noża do części, połączonych z łożyskiem, i odwrotnie, mógł mieć miejsce również jedynie na osi obrotu i nie wywierał ujemnego wpływu na swobodę wahań dźwigni.

c. W wagach, godnych legalizacji pierwotnej, noże powinny mieć powierzchnie pracujących ścięć bocznych (t. j. stykających się z osłonkami, wieszakami i t. p.) należycie gładko odrobione.

§ 13.

Przekrój i wielkość noży i łożysk powinny być zastosowane do ich obciążenia, aby było uniemożliwione ich zgięcie lub inna zmiana kształtu.

Noże o krzywej linii ostrza mogą być stosowane tylko w wagach prostych równoramiennych i dla nośności, nie przewyższającej 20 kilogramów.

§ 14.

a. Noże powinny być w ten sposób osadzone w dźwigniach, a nieruchome łożyska w swych podłożach, aby wszelkie przesunięcia się lub rozluźnienie było wykluczone.

b. W wagach, godnych legalizacji pierwotnej, w miejscach osadzenia noży i nieruchomych łożysk nie powinno być prześwitów rzeczywistych lub maskowanych. Wyjątek stanowią drobne prześwity w rogach gniazd, w których są osadzone noże lub nieruchome łożyska. Właściwe sztamowanie jest dozwolone.

c. W wagach, zgłaszanych do legalizacji następcej, dopuszczalne są nieznaczne prześwity i w innych miejscach osadzenia noży i łożysk.

d. Podkładki dla zapelnienia otworu, który się utworzył wskutek zużycia gniazda, przy nożach i nieruchomych łożyskach, są dozwolone jedynie w wagach, zgłaszanych do legalizacji następcej; podkładki te powinny być

odpowiednio mocno związane ze swoim podłożem przy pomocy twardego lutu (np. mosiężnego), przy pomocy nitów, lub w inny podobny sposób. Połączenie to powinno być trwałe i nie dawać możliwości rozłączenia bez użycia narzędzi warsztatowych. Cienkie podkładki powinny być koniecznie lutowane.

O każdym wypadku zastosowania podkładki powinien zgłaszający zakomunikować urzędnikowi legalizującemu przed przystąpieniem do sprawdzania.

e. W wagach, godnych legalizacji pierwotnej, stosowanie klinów konstrukcyjnych jest dozwolone tylko wtedy, kiedy tego wymagają względy konstrukcyjne, t. j. gdy nie jest to wynikiem niedokładnego obliczenia lub niedbałego wykonania.

§ 15.

a. Kąt noży, podlegających znacznemu ciśnieniu, powinien wynosić około 90° , przy mniejszym ciśnieniu może być odpowiednio zmniejszony, lecz przy ciśnieniu 50 kg powinien wynosić jeszcze około 60° ; kąt ten, nawet dla ciśnień najmniejszych, nie może być mniejszy, jak 30° . Pracująca powierzchnia łożyska może być płaska lub wklęsła.

b. Łożyska płaskie mogą być stosowane jedynie w pomostach wag, przyczem właściwe wzajemne położenie łożyska i noża powinno być zabezpieczone w tych wypadkach przez odpowiednią konstrukcję wagi.

§ 16.

Kierunek ostrzy, należących do jednej dźwigni, powinien być jednakowy. Wzajemne położenie noży powinno być takie, aby waga, ze stanu równowagi wprowadzona w stan wahania, przy wszelkich dopuszczalnych obciążeniach wracała do swego pierwotnego położenia.

§ 17.

a. Przez konstrukcję łożyska i sąsiednich części, a w odpowiednich wypadkach przez zastosowanie specjalnych urządzeń, należy uniemożliwić łatwe przypadkowe spadanie łożyska z noża.

b. W wagach, godnych legalizacji głównej, osłonki łożyskowe, ograniczające przesunięcie noży wzdłuż łożysk, lub przynajmniej te ich części, które mogą się stykać z końcami noży, powinny być dostatecznie twarde (stalowe lub żelazne cementowane). Stal na osłonkach może być cokolwiek miększa od stali noży i łożysk; wystarczy, jeśli stal ta stawia dostateczny opór przy lekkim naciśnięciu pilnika.

c. O ile, dla uniemożliwienia łatwego przypadkowego spadania łożyska z noża, są zastosowane sztyfty, powinny one w wagach, godnych legalizacji głównej, mieć odpowiednią wysokość i być dość głęboko, mocno i szczelnie wkręcone w belkę.

§ 18.

Jeżeli nosze ładunkowe lub odważnikowe (pomost, dźwigar, szalka, hak i t. p.) znajduje się nad nożami nośnymi, to powinno ono przy wahanii wagi być prowadzone równoległe do siebie, jeżeli nosze jest zawieszona, t. j. znajduje się poniżej noży nośnych, to powinno być połączone ze swym łożyskiem zapomocą odpowiedniego wieszaka, zezwalającego na wahanie nosza w różnych kierunkach.

§ 19.

O ile waga nie jest zawieszona, ani na stałe ustawiona na fundamencie, powinna mieć podstawę, któraby na poziomej płaszczyźnie stała statecznie, t. j. nie chwiała się. O ile budowa takiej wagi (w wagach prostych słupkowych lub pomostowych) wskazuje, że nawet nieznaczne jej odchylenie od właściwej pozycji w stosunku do poziomu i pionu wpływa na zmianę wyznaczonego położenia równowagi, to waga powinna być zaopatrzona w dostatecznie czuły pion lub poziomnicę.

Postanowienia końcowe.

§ 20.

Wagi, nieodpowiadające §§ 14 c i 14 d, będą dopuszczone do legalizacji wtórnej do dnia 1 stycznia 1935 roku.

§ 21.

- a. Przepisy niniejsze otrzymują moc obowiązującą od dnia ogłoszenia.
b. Jednocześnie uchyla się Przepisy Głównego Urzędu Miar o warunkach legalizowania wag handlowych zwyczajnych: Wagi zwyczajne wogóle, z dnia 20 czerwca 1924 r. (POM poz. 2,61/1), oraz wszelkie dotychczas obowiązujące przepisy, sprzeczne z przepisami niniejszemi, a w szczególności: uchyla się w byłej dzielnicy austriackiej: §§ 25 i 26 Przepisów o warunkach legalizowania (Eichordnung), wydanych przez b. C. K. Komisję Normującą Legalizowanie z dn. 19 grudnia 1872 r. (R. G. Bl. r. 1872 № 171); w byłej zaś dzielnicy pruskiej: §§ 87 i 88 Eichordnung f. d. Deutsche Reich, wydanej przez b. C. Komisję Normującą Legalizowanie z dn. 8.XI.1911 r. (R. G. Bl. str. 960) i uzupełnienie § 88 tejże Eichordnung z dn. 15.XI.1916 r. (R. G. Bl. str. 1295 M. N. E. K. IV str. 159), a także wszelkie przepisy o warunkach legalizowania, zawarte w Instruktion VI i jej uzupełnieniach, w Beschreibung u. Erläuterung z. d. b. D. d. e. G. v. M. VI i jej uzupełnieniach, o ile przepisy te dotyczą ogólnych postanowień, konstrukcji i wykonania wag wogóle. W byłej dzielnicy rosyjskiej uchyla się wszystkie przepisy rosyjskie, dotyczące wag handlowych.

Warszawa, dnia 16 stycznia 1926 r.

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:

L. S.

(—) inż. Z. Rauszer

236

GŁÓWNY URZĄD MIAR

№ 26. I. 158. 1.

**Rozporządzenie Głównego Urzędu Miar
o dopuszczenie do legalizacji przyrządów do odmierzania płynów
typu RP TC1, wytwarzanych przez firmę Bracia A. i M.
Rindl w Cieszynie.**

Na podstawie art. 11, 12 i 16 dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. poz. 211), 5-u 19-go Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass- u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. poz. 166) zarządza się co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1.

Dopuszcza się do legalizacji przyrządy do odmierzania płynów typu poniżej opisanego. Przyrządy te powinny być zaopatrzone w znak typu RPTC1.

§ 2.

Przyrządy te powinny odpowiadać postanowieniom Przepisów o warunkach legalizowania złożonych przyrządów do odmierzania płynów (POM poz. 235).

Zakres stosowania.

§ 3.

Przyrządy te stosować można do odmierzania spirytusu denaturowanego, olejów mineralnych, a w szczególności nafty.

Opis konstrukcji i działania.

§ 4.

Część miernicza przyrządu składa się z następujących głównych części (rys. 1a-1d):

- 1) ze szklanej menzury (1), zaopatrzonej w nacięte kresy, ograniczające pojemności $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ i 1 l (p. § 7);
- 2) z mosiężnych rurek przelewowych (2), (3) i (4) po jednej dla każdego ograniczenia, wlotowanych w oprawę (7); rurki te są umieszczone we-

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 16 lutego 1926 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

